

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЖИТОМИРСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ» ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

СХВАЛЕНО

Вченою радою
КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР
Протокол № 2 від 19.03.2026

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КЗ «Житомирський
ОІППО» ЖОР
від 19.03.2026 № 111-ОД
В.о. директора

Вадим КАЛІНІН

**ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації вчителів географії,
які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти
«Оцінювання навчальних досягнень учнів з географії
в Новій українській школі (7-9 класи)»**

Розробник: комунальний заклад «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради (Щербань Петро Іванович, методист лабораторії методичного забезпечення комунального закладу «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради).

Напрямок підвищення кваліфікації: оцінювання навчальних досягнень учнів з географії у Новій українській школі з географії відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (Наказ МОН України № 904 від 12.10.2022) з компіляцією окремих тем Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти з академічної доброчесності (Наказ МОН України № 1759 від 18.12.2024).

Термін дії програми: з 19 березня 2026 року до 19 березня 2031 року.

Рецензенти:

Пастовенський Олександр Вікторович, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін комунального закладу «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради.

Магалецька Тетяна Діонісіївна, Заслужений вчитель України, вчитель-методист, вчитель географії ліцею № 28 міста Житомира імені гетьмана Івана Виговського.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Упровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти у 7-9 класах Нової української школи передбачає оновлення системи контролю та оцінювання результатів навчання учнів. Це зумовлює необхідність удосконалення підходів до оцінювання, використання сучасних методів та інструментів, орієнтованих на формування й розвиток компетентностей здобувачів освіти.

Сучасна система оцінювання має бути спрямована не лише на фіксацію результатів навчання, а й на підтримку індивідуального розвитку учня, формування ключових і предметних компетентностей, розвиток критичного мислення та мотивації до навчання.

У курсі географії (7-9 класи) оцінювання передбачає не лише перевірку фактичного матеріалу, а й умінь аналізувати географічні процеси і явища, працювати з картографічними джерелами, статистичною інформацією, робити висновки та застосовувати знання у практичних ситуаціях. У цьому контексті актуальним є впровадження формувального оцінювання, використання різноманітних інструментів контролю, а також застосування чітких критеріїв і шкал оцінювання результатів навчання відповідно до сучасних освітніх вимог.

Підвищення кваліфікації вчителів географії щодо оцінювання навчальних досягнень учнів сприятиме вдосконаленню їхньої оцінювально-аналітичної компетентності та компетентності педагогічного партнерства, формуванню здатності об'єктивно оцінювати результати навчання, організовувати ефективний зворотний зв'язок, а також забезпечувати індивідуальний підхід до кожного учня, зокрема до дітей з особливими освітніми потребами.

Обсяг (тривалість): 15 годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Особливості реалізації програми: програма обсягом 15 год є складником Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (загальною тривалістю 150 год).

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна), у синхронному режимі. У разі відсутності технічної можливості участі в заняттях у режимі реального часу (зокрема у зв'язку з перебоями електропостачання) слухачам забезпечується доступ до відеозаписів занять та навчально-методичних матеріалів для опрацювання в асинхронному режимі.

Мета підвищення кваліфікації: вдосконалення професійної компетентності вчителів географії щодо організації та здійснення оцінювання результатів навчання учнів 7-9 класів відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти, використання сучасних підходів до оцінювання та реалізації принципів педагогіки партнерства в умовах Нової української школи.

Завдання підвищення кваліфікації:

- ознайомити з нормативно-правовими засадами оцінювання результатів навчання учнів у базовій середній освіті;
- вдосконалити вміння застосовувати критерії оцінювання результатів навчання з географії;
- розвинути навички використання формульованого оцінювання як інструменту підтримки навчального поступу учнів;
- сприяти формуванню компетентності педагогічного партнерства у процесі оцінювання, що забезпечує ефективну взаємодію між учителем, учнями та батьками;
- розвиток уміння оцінювання та самооцінювання на засадах академічної доброчесності в умовах академічної свободи.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

Г3 оцінювально-аналітична компетентність;

Б3 компетентність педагогічного партнерства.

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Знання:

- видів, форм та принципів оцінювання результатів навчання здобувачів освіти;
- методики здійснення формульованого, поточного та підсумкового оцінювання;
- критеріїв та рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти;
- методів і прийомів здійснення самооцінювання та взаємооцінювання здобувачами освіти результатів навчання з дотриманням принципів педагогіки партнерства на засадах академічної доброчесності в умовах академічної свободи.

Уміння:

- розробляти критерії оцінювання різних видів навчальної діяльності;
- здійснювати різні види оцінювання результатів навчання учнів (формульоване, поточне, підсумкове), дотримуючись принципів академічної доброчесності;
- організовувати зворотний зв'язок на основі самооцінювання та взаємооцінювання;
- застосовувати формульоване оцінювання з метою підтримки учнів у освітньому процесі в умовах педагогіки партнерства через взаємодію та співпрацю між учителем і учнями;
- створювати, добирати та використовувати завдання для оцінювання результатів навчання учнів відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, адаптовувати їх або вдосконалювати відповідно до освітніх потреб і можливостей учнів.

Цінності та ставлення:

- готовність застосовувати сучасні підходи до оцінювання результатів навчання учнів в умовах педагогіки партнерства на засадах академічної доброчесності;
- готовність враховувати та впроваджувати основні принципи Нової української школи під час оцінювання навчальних досягнень учнів;
- повага до індивідуальних особливостей учнів і готовність забезпечувати інклюзивність у процесі оцінювання.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації ґрунтуються на компетентнісному підході, відзначаються прозорістю і зрозумілістю для слухачів і забезпечують об'єктивність оцінювання.

Установлення відповідності результатів навчання вимогам програми передбачає:

- участь слухача в онлайн заняттях в обсязі не менше 75 % загальної тривалості навчання;
- самостійне виконання двох практичних робіт, у межах яких оцінюється рівень сформованості відповідних компетентностей слухача (знання, уміння, ставлення). Максимальний бал за кожен практичну роботу – 10 балів;
- проходження підсумкового тестування з 10 тестових завдань, де правильна відповідь оцінюється в 1 бал, неправильна або відсутня – 0 балів.

Оцінювання практичної роботи відбувається за такою схемою:

- знання (розуміння теоретичних засад, нормативно-правової бази, коректність використання термінології) – до 3 балів;
- уміння (здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтованість вибору конкретних інструментів чи методик для розв'язання навчальної задачі, якість виконання завдання) – до 5 балів;
- ставлення (професійна відповідальність, самостійність, командна взаємодія, дотримання етичних та організаційних норм тощо) – до 2 балів.

Загальний бал визначається шляхом обчислення середнього арифметичного значення оцінок за дві практичні роботи та підсумкового тестування за формулою:

$$Б_3 = \frac{ПР_1 + ПР_2 + Т}{3}$$

де:

ПР₁ - оцінка за практичну роботу № 1 (до 10 балів);

ПР₂ - оцінка за практичну роботу № 2 (до 10 балів);

Т - оцінка за підсумкове тестування (до 10 балів);

Б₃ - загальний бал.

За представлення слухачами виконаних практичних робіт на підсумковому занятті можуть нараховуватися заохочувальні бали – по 1 балу за кожне представлення (у межах підсумкового оцінювання).

Для отримання свідоцтва про підвищення кваліфікації підсумковий бал має становити не менше 6 балів.

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації, 15 годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Вартість: 450 грн

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програма підвищення кваліфікації вчителів географії, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти «Оцінювання навчальних досягнень учнів з географії в Новій українській школі (7-9 класи)» спрямована на розвиток професійної компетентності педагогів у сфері оцінювання навчальних результатів. Її реалізація дозволяє поєднати теоретико-нормативні знання з практичними навичками застосування сучасних методів оцінювання, формувального та підсумкового контролю, розробки завдань і використання чітких критеріїв оцінювання.

Програма сприяє формуванню оцінювально-аналітичної компетентності (Г3) та компетентності педагогічного партнерства (Б3), забезпечуючи ефективну взаємодію між учителем, учнями та батьками. Учасники навчання здобувають уміння застосовувати сучасні педагогічні інструменти, організовувати індивідуальний підхід до учнів, включаючи дітей з особливими освітніми потребами, та забезпечувати об'єктивне і мотивуюче оцінювання навчальних досягнень.

Підсумкові заходи передбачають виконання підсумкового тесту та представлення практичних робіт вчителем. Виконання практичних робіт (орієнтовний перелік наведено в розділі 3.1) спрямоване на вдосконалення професійних компетентностей (Г3, Б3) і здійснюється в межах самостійної роботи слухачів.

Зміст програми складається з 2 модулів та 6 взаємопов'язаних тем. Загальна кількість годин на засвоєння програми становить 15 годин, з яких: 4 години – лекції, 8 годин – практичні заняття, 2 години – самостійна робота, 1 година – підсумковий захід.

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест із 10 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники — 10 балів. Прохідний бал — 6. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво про підвищення кваліфікації (15 годин (0,5 кредиту ЄКТС)).

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назва навчальних тем	Кількість годин				Усього
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	
МОДУЛЬ 1. Нормативно-правові засади оцінювання результатів навчання учнів з географії в Новій українській школі					
Тема 1.1. Оцінювання та оцінка результатів навчання учнів: принципи, функції, форми та вимоги законодавства	2				2
Тема 1.2. Види оцінювання та система критеріїв і шкал навчальних досягнень учнів у Новій українській школі	2		1		3
Разом за модулем	4		1		5
МОДУЛЬ 2. Методичний інструментарій та технології оцінювання навчальних досягнень учнів з географії					
Тема 2.1. Формувальне оцінювання як інструмент підвищення ефективності навчання		2			2
Тема 2.2. Розроблення та аналіз завдань для оцінювання результатів навчання учнів		2	1		3
Тема 2.3. Специфіка оцінювання учнів з особливими освітніми потребами		2			2
Тема 2.4. Оцінювання та самооцінювання на засадах академічної доброчесності й академічної свободи		2			2
Разом за модулем		8	1		9
Підсумковий захід				1	1
Разом годин за програмою	4	8	2	1	15

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Нормативно-правові засади оцінювання результатів навчання учнів з географії в Новій українській школі

Тема 1.1. Оцінювання та оцінка результатів навчання учнів: принципи, функції, форми та вимоги законодавства

Оцінювання та оцінка. Принципи оцінювання. Основні функції та форми оцінювання. Об'єкти оцінювання: ключові компетентності, наскрізні вміння, результати навчання.

Тема 1.2. Види оцінювання та система критеріїв і шкал навчальних досягнень учнів у Новій українській школі

Основні види оцінювання: формувальне, поточне, підсумкове. Критерії та шкали оцінювання. Орієнтовна рамка оцінювання навчальних досягнень учнів. Оцінювання за групами результатів навчання.

МОДУЛЬ 2. Методичний інструментарій та технології оцінювання навчальних досягнень учнів з географії

Тема 2.1. Формувальне оцінювання як інструмент підвищення ефективності навчання

Формувальне оцінювання: сутність, мета, принципи та роль у сучасному освітньому процесі. Навчальні цілі й критерії успіху. Зворотний зв'язок, методи отримання вчителем зворотного зв'язку щодо сприймання та розуміння учнями навчального матеріалу. Самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів. Педагогічні техніки, методи й прийоми формувального оцінювання, інструменти здійснення.

Тема 2.2. Розроблення та аналіз завдань для оцінювання результатів навчання учнів

Компетентнісний підхід як концептуальна основа розроблення завдань для оцінювання результатів навчання учнів. Вимоги Державного стандарту до результатів навчання та їх урахування під час конструювання завдань. Рівні складності завдань та критерії. Типи завдань (тестові, відкриті, практичні, компетентнісно орієнтовані). Особливості складання завдань за групами результатів навчання. Розроблення завдань для формувального та підсумкового оцінювання.

Тема 2.3. Специфіка оцінювання учнів з особливими освітніми потребами

Нормативно-правові основи організації оцінювання та їх інклюзивна інтерпретація. Оцінювання дітей з особливими освітніми потребами: психолого-педагогічні та дидактичні орієнтири. Методичні технології індивідуалізації оцінювання: адаптація, модифікація та універсальний дизайн. Інклюзивно-орієнтована взаємодія суб'єктів освітнього процесу під час оцінювання результатів навчання учнів.

Тема 2.4. Оцінювання та самооцінювання на засадах академічної доброчесності й академічної свободи

Внутрішні процедури забезпечення об'єктивного оцінювання у закладах освіти на основі принципів академічної доброчесності в умовах академічної свободи. Доброчесність в оцінюванні та самооцінюванні результатів навчання учнів. Автономія вчителя в оцінюванні з точки зору академічної доброчесності та корпоративної етики в умовах академічної свободи. Комунікація критеріїв оцінювання учнівству: відкритість, прозорість і зрозумілість системи оцінювання навчальних досягнень, зворотний зв'язок.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. На основі компетентнісного підходу розробити критерії оцінювання практичної роботи з географії (8 клас, тема: «Читання фрагментів кліматичної та синоптичної карт»).

2. Розробити завдання для підсумкового оцінювання за групою результатів 1 («Проводить дослідження природи») з теми «Африка», 7 клас.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Державний стандарт базової середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/ (дата звернення 03.03.2026)

2. Модельна навчальна програма «Географія. 6–9 класи» для закладів загальної середньої освіти / С. П. Запотоцький, Г. І. Карпюк, Р. В. Гладковський, А. І. Довгань, В. В. Совенко, Л. М. Даценко, Т. Г. Назаренко, Т. Г. Гільберг, І. Г. Савчук, А. В. Нікитчук, В. С. Яценко, Г. Д. Довгань, В. Д. Грома, О.В. Горовий. Київ: МОН України, 2021. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2025/modelna-programa-geografiia-6-9-klasi.pdf> (дата звернення 03.03.2026)

3. Модельна навчальна програма «Географія. 6–9 класи» для закладів загальної середньої освіти / С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко, Т. Г. Гільберг, Л.М. Даценко. Київ: МОН України, 2021. URL: <https://drive.google.com/file/d/1Dj7Vmf6OyZrICo7Ts8RqBA8qe9LEMX6n/view> (дата звернення 03.03.2026)

4. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity> (дата звернення 03.03.2026)

5. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 12.10.2022 № 904. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-programi-pidvishennya-kvalifikaciyi-vchiteliv-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-yaki-vprovadzhuut-novij-derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti> (дата звернення 03.03.2026)

6. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти з академічної доброчесності: наказ Міністерства освіти і науки України від 18.12.2024 № 1759. URL: https://osvita.ua/doc/files/news/937/93739/Nakaz_MON_18.12.2024_1759.pdf (дата звернення 03.03.2026)

7. Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання: наказ Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 № 1093. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1093729-24#Text> (дата звернення 03.03.2026)

8. Про окремі питання оцінювання результатів навчання: лист Міністерства освіти і науки України від 14.03.2025 № 1/4895-25. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/94270/ (дата звернення 03.03.2026)

9. Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від

19.02.2021 № 235. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0235729-21#Text>
(дата звернення 03.03.2026)

Основна література

1. Кулешова О. А. Формувальне оцінювання у базовій школі: навч.-метод. посіб. Миколаїв: ОППО, 2022. 100 с. URL: https://repository.moippo.mk.ua/upload/09-02-23_28191285.pdf (дата звернення 05.03.2026)

2. Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами: метод. рек. / уклад.: Н. Софій, О. Стягунова, О. Федоренко. Київ: УІРО, 2024. 40 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2024/07/29/Otsinyuvannya.navch.dosyahn.uchniv.z.OOP-metodrekomentatsiyi-2024.pdf> (дата звернення 05.03.2026)

3. Підгорна А. Критерії оцінювання НУШ: детальний аналіз та практичний посібник для вчителів. Київ, 2025. URL: <https://arbook.info/blog/arbook/kryteriyi-ocziuvannya-nush-detalnyj-analiz-ta-praktychnyj-posibnyk-dlya-vchyteliv/> (дата звернення 05.03.2026)

4. Степанова-Камиш А. Позитивне оцінювання та самооцінювання – як проводити і навчити цього учнів. Київ, 2022. URL: <https://nus.org.ua/2022/01/18/pozytyvne-otsinyuvannya-ta-samootsinyuvannya-yak-provodyty-i-navchyty-tsogo-uchniv/> (дата звернення 05.03.2026)

5. Степанова-Камиш А. Формувальне оцінювання: про його інструменти та користь. Київ, 2022. URL: <https://nus.org.ua/2022/09/30/formuvalne-otsinyuvannya-pro-jogo-instrumenty-ta-koryst-vid-pedagogyni-z-kanady/> (дата звернення: 05.03.2026).

6. Щербань П. І. Рефлексивна педагогіка як основний компонент Нової української школи // Педагогічна Житомирщина. 2023. № 3. URL: <https://imso.zippo.net.ua/wp-content/uploads/2023/09/5.-%D0%A9%D0%B5%D1%80%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D1%8C-.pdf> (дата звернення: 05.03.2026).